

Adroddiad i'r	Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio
Dyddiad y Cyfarfod	9 Medi 2020
Aelod / Swyddog Arweiniol	Julian Thompson Hill
Awdur yr Adroddiad	Steve Gadd, Pennaeth Gwasanaethau Cyllid ac Eiddo
Teitl	Ymholiadau Archwilio 2019/20

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Cyflwyno'r Llythyr Ymholiadau Archwilio ac ymateb y Cyngor i'r ymholiadau hynny.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'n ddyletswydd ar Swyddfa Archwilio Cymru (WAO), fel archwilwyr allanol penodedig CSDd, i gael tystiolaeth o sut mae rheolwyr a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (yn CSDd hwn yw'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio) yn cyflawni eu cyfrifoldebau dros atal a chanfod twyll. Mae manylion yr ymatebion a'r llythyr sy'n nodi'r gofynion wedi'u cynnwys yn **Atodiad 1 a 2**.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod Cadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn cadarnhau'r ymatebion a gynhwysir yn Atodiad 2 i'r adroddiad hwn yn ffurfiol.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae manylion ymatebion y rheolwyr (Steve Gadd, Pennaeth Cyllid ac Eiddo) a'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ac Archwilio (y Cynghorydd Barry Mellor, Cadeirydd CG&AC) wedi'u nodi yn Atodiad 2. I grynhoi, mae'r ymatebion yn nodi dull y Cyngor o ymdrin ag ef y meysydd llywodraethu canlynol:

- Prosesau rheoli ar waith i nodi a lliniaru'r risg o dwyll.
- Ymwybyddiaeth o unrhyw achosion gwirioneddol neu honedig o dwyll.
- Prosesau i sicrhau sicrwydd y cydymffurfiwyd â'r holl gyfreithiau a rheoliadau perthnasol.
- A oes unrhyw ymgyfreitha neu hawliadau posibl a fyddai'n effeithio ar y datganiadau ariannol.
- Prosesau i nodi, awdurdodi, cymeradwyo, cyfrif am a datgelu trafodion a chysylltiadau partion cysylltiedig.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r broses archwilio allanol flynyddol yn sail i stiwardiaeth a llywodraethu ariannol y cyngor ac felly'n cefnogi holl wasanaethau a blaenoriaethau'r cyngor.

6. Beth fydd cost hyn a beth fydd ei effaith ar wasanaethau eraill?

Nid oes unrhyw oblygiadau cost ychwanegol o ganlyniad i'r adroddiad hwn.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o'r Effaith ar Les?

Dyfarniad proffesiynol y Swyddog Adran 151 yw nad oes angen Aseiad Effaith Llesiant ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Craffu ac eraill?

Gofynnodd Swyddfa Archwilio Cymru am ymatebion gan Steve Gadd fel Pennaeth Cyllid ac Eiddo a Swyddog Adran 151 a'r Cynghorydd Barry Mellor yn Gadeirydd y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod y Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldeb dros atal a chanfod twyll ym mhob agwedd ar ei waith. Mae'r sicrwydd y mae SAC yn ei geisio mewn perthynas â thwyll yn ffurfio gwiriad defnyddiol i sicrhau bod prosesau priodol ar waith i nodi a lliniaru'r risg o dwyll.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau

Y risg yw y gallai twyll arwain at gam-ddefnyddio asedau'r Cyngor neu drin neu gam-ddatgan y datganiadau ariannol. Mae'r ymatebion gan reolwyr a'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol yn helpu i ddangos bod prosesau ar waith ar gyfer nodi ac ymateb i'r risg o dwyll a bod rheolaethau mewnol digonol ar waith i liniaru'r risgiau hynny.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Mae'r Safon Ryngwladol ar gyfer Archwilio (y DU ac Iwerddon) 240 (ISA 240) yn nodi mai'r rheolwyr a'r 'rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu' sydd â'r prif gyfrifoldeb am atal a chanfod twyll, sef y Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol ar gyfer CSDd. Mae'r ISA 240 hefyd yn nodi'r gofyniad i archwilio allanol gael dealltwriaeth o sut mae'r Cyngor yn cyflawni ei gyfrifoldebau.